

Ida Blom: Pasjonert pioner

Ida Blom (1931–2016) var norsk kvinne- og kjønnsstories ubestridte grand old lady. I 1985 ble hun Norges første professor i kvinnehistorie. – Alt lå åpent for oss, alt måtte gjøres. Vi måtte finne kildene og skrive hele kvinnehistorien, sier Ida Blom i dette intervjuet med Kildens nyhetsmagasin fra 2007.

Ida Blom i 2007., Foto: Kristin Engh Førde, Eier: Kilden

– Vet du, jeg synes ikke jeg har møtt mye motstand. Mangel på interesse, kanskje, litt sånn «dette er ditt felt», men sånn tror jeg alle opplever det. Jeg har aldri hatt følelsen av å bli motarbeidet.

Når man møter en figur som Ida Blom, en som har tenkt revolusjonerende tanker og ryddet vei for et helt nytt fagfelt, forventer man seg gjerne historier om ville konflikter, sabotasje, ensomme og håpløse kamper og kanskje en porsjon bitterhet over at alt skulle være så tungt.

Men den Blom vi møter hjemme i idylliske Søreide utenfor Bergen en solfylt junimorgen forteller ikke krigshistorier, og hun er verken bitter eller selvtilfreds. Mild og behagelig serverer hun kaffe og småkaker og ser ut over havet og sin blomstrende hage. Like nøkternt og takknemlig ser hun tilbake på sin karriere som en spennende og privilegert reise inn i et nytt felt.

Ida Blom

Ida Blom (1931–2016) var professor i historie ved Universitetet i Bergen. Ble Norges første professor i kvinnehistorie i 1985. Ble i 2007 tildelt æresmedlemskap i American Historical Association for sin innsats for kvinne- og kjønns historie.

Utvalgte titler:

- *Nasjonal reisning: pressgruppepolitikk i Grønlandsspørsmålet 1921-1931* (doktoravhandling), 1972
- *Kvinner selv: sju bidrag til norsk kvinnehistorie* (redaktør sammen med Gro Hagemann), 1977
- *Barnebegrensning – synd eller sunn fornuft?*, 1980
- «*Den haarde dyst*»: fødsler og fødselshjelp gjennom 150 år, 1988
- *Cappelens kvinnehistorie* bind 1-3 (redaktør), 1992-93
- *Det er forskjell på folk – nå som før: om kjønn og andre kriterier for sosial differensiering*, 1994
- *Med kjønnsperspektiv på norsk historie: fra vikingtid til 2000-årsskiftet* (redaktør sammen med Sølvi Sogner), 1999
- *Kvinner i den vestlige verden fra år 1500 til i dag* (redaktør sammen med Sølvi Sogner og danske Bente Rosenbeck), 2005

Les mer på SNL: https://nbl.snl.no/Ida_Blom

– Jeg har vært utrolig heldig som har fått være med på det. Alt lå åpent for oss, alt måtte gjøres. Vi måtte finne kildene og skrive hele kvinnehistorien.

Fra Paris til Bergen

Ida Blom insisterer på å bake seg selv inn i et energisk og entusiastisk kvinnehistorisk «vi». Det er selvsagt altfor beskjedent. For Blom er ingen hvem som helst. Vi snakker om norsk kvinne- og kjønnsstories ubestridte grand old lady. Bak seg har hun 130 kvinnehistoriske bøker, bokkapitler og artikler. Og arbeidet hun har gjort har blitt behørig satt pris på, bokstavelig talt. Sist i mars i år da Blom ble tatt opp som utenlandsk æresmedlem av den prestisjetunge American Historical Association.

At det var slik det skulle gå med Ida Clara Bonnevie, var det neppe noen som forestilte seg da hun ble født i København i 1931. Selv hadde hun planlagt å bli trespråklig korrespondent. På Handelshøyskolen lærte frøken Bonnevie tysk, fransk og engelsk, men hun traff også Christopher Blom fra lille Bergen i Norge, som studerte til siviløkonom. Etter noen år i Europa, brakte Christopher og kjærligheten Ida, nå Blom, til den vestlandske hovedstaden for 53 år siden.

– Vi skulle jo egentlig ikke bo her. Etter to år i Paris, fortonet ikke Bergen seg som et særlig spennende sted, det skal jeg innrømme. Det eneste som talte for denne byen var naturen og at det visstnok skulle være et lite universitet her, hvor jeg kanskje kunne få muligheten til å studere videre.

Tilfeldigvis historie

I Bergen får Blom oppfylt sine studiedrømmer, og vel så det. Hun tar eksamen i tysk og fransk, som hun behersket fra før. Historie grunnfag velger hun mest for å fylle ut cand.mag-en. Men det skal vise seg å være et heldig tilfeldig valg.

– Historiefaget fascinerte meg fra første stund. Jeg, som var litt reservert overfor estetikk og lyrikk og slikt ved språkfagene, fant meg så til rette med det logisk resonnerende ved historien. Og det var så spennende å lære og forstå nye ting om det landet jeg hadde slått meg ned i, sier Blom på bergensk med sterkt innslag av dansk.

Dermed blir historie hovedfag for Blom. Temaet er den dansk-norske striden om Øst-Grønland i mellomkrigstida. Ved hjelp av deltidsvikariater biter hun seg fast på historisk institutt. Etter noen år får hun et friår. I 1972, 41 år gammel, leverer Blom inn sin doktoravhandling, også denne om

Grønland. Ironisk nok er ikke en eneste kvinne nevnt i avhandlingen til den kommende nestoren i norsk kvinnehistorie.

– Jeg tenkte overhodet ikke over det, sier Blom og ler hjertelig. – Ikke før etterpå.

Revolusjon

Det går riktignok ikke mange måneder før en plutselig kjønnsbevissthet slår ned i henne. Året er altså 1972 og EF-kampen raser på sitt mest intense.

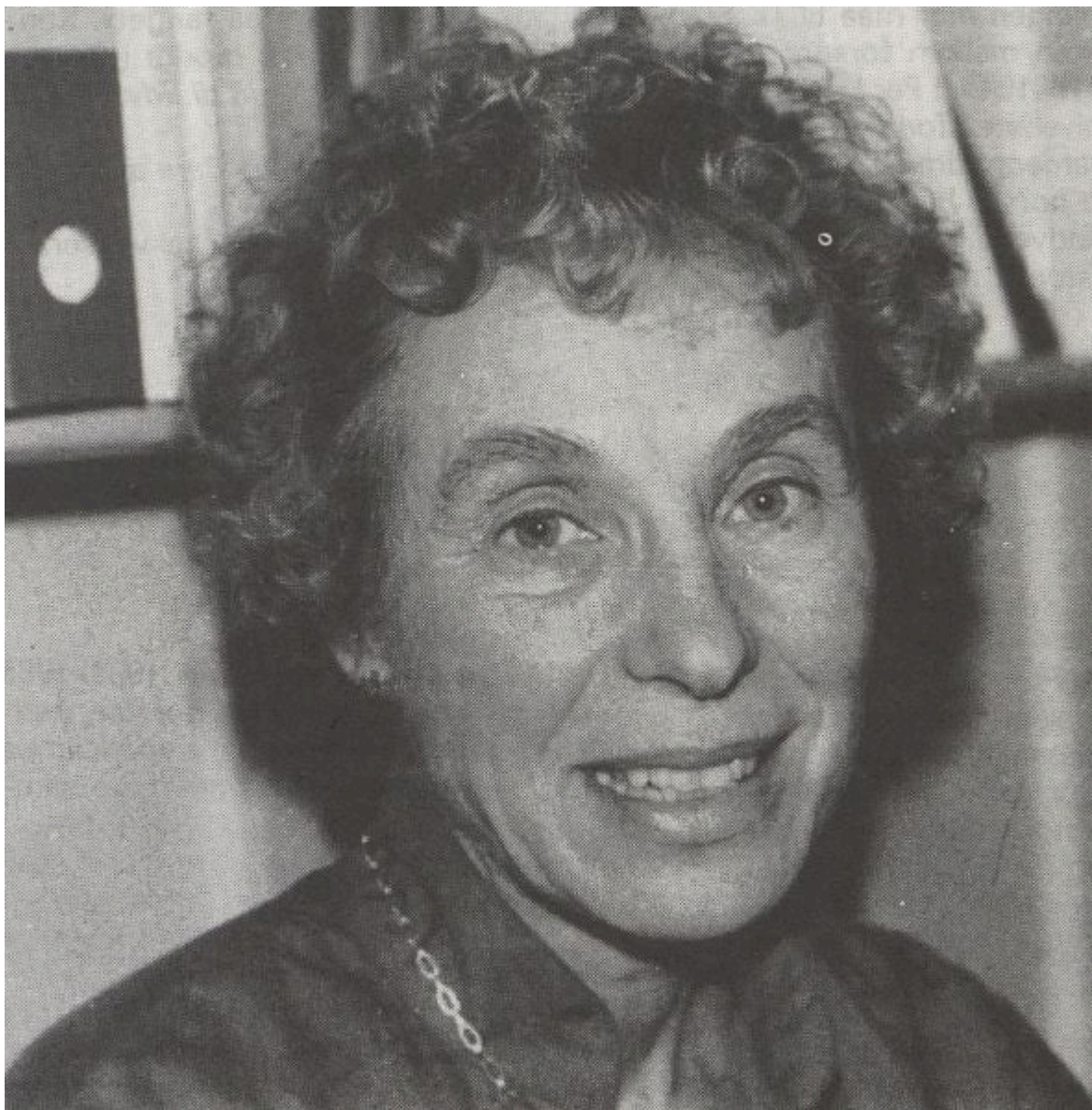
– Jeg hørte noen Arbeiderpartikvinner si at i EF, der var det bare menn som bestemte. Da slo det meg med ett at franske kvinner hadde manglet stemmerett fram til noen få år før jeg bodde i Frankrike. Og at jeg hadde skrevet i en artikkel som var på vei i trykken at Norge fikk alminnelig stemmerett i 1898. Jeg måtte i siste øyeblikk rette i korrekturen og føye på «for menn», forteller Blom leende.

Men idet tanken først er tenkt, ser Ida Blom kvinner og kjønnsperspektiv overalt.

– Det skjedde en revolusjon i min tankegang. Jeg hadde jo undervist i historie i ti år uten å tenke over at det hadde bodd kvinner i dette landet, som hadde en historie og noe å fortelle. Jeg mente dette måtte være veldig spennende å finne ut av.

– *Er du ikke litt forundret over at mangelen på kvinner ikke hadde slått deg før?*

- Historie handlet på den tida om politikk, og i politikken var det ingen kvinner. I hvert fall trodde man det. Da vi først så etter, fant vi jo ut at det var noen.

Ida Blom på 1980-tallet. Faksimile Materialisten nr. 1-2 1985.

Kvinnefront og lokalpolitikk

Den faglige bevisstgjøringen løper parallelt med en privat og politisk prosess. 1970-tallsfeminismen herjer landet og flere av Bloms venninner og bekjente har sluttet seg til den nye kvinnebevegelsen. Naboens døtre inviterer Blom med i sin kvinnegruppe.

– Jeg hadde ikke opplevd mange stengsler som kvinne i mitt eget liv. Jeg hadde fått studere og oppfylle mine ønsker og jeg hadde en mann som forsto og støttet meg. Selv ikke det å bli mor til tvillinger hadde hindret meg, siden vi kunne bruke min deltidsinntekt til au-pair-piker. For meg hadde ting jenket seg til uten kamp. Det var først i samtale med de andre kvinnene at det ble tydelig for meg hvor mange sperrer det var for kvinner, forteller Blom.

Å revolusjonere historiefaget

Hun går inn i Kvinnefronten, men trekker seg etter hvert ut fordi hun synes organisasjonen blir for sentraldirigert og konfliktorientert. En kort karriere innen lokalpolitikken rekker hun også, før hun bestemmer seg for å konsentrere seg om det hun liker aller best: historiefaget. Og der er det nok å ta tak i for en nyfrelst feminist.

– Mange kolleger trodde nok at prosjektet vårt var dødfødt. «Det kommer du ikke til å finne noen kilder på», sa de da jeg for eksempel ville studere barnebegrensing i Norge på 1800-tallet. Men de tok feil, det fantes masse kilder. Vi gikk aldri tomme for fascinerende temaer å ta for oss, og feltet trakk til seg en masse studenter. Vi skrev om jenters skolegang, kvinneorganisasjoner, kvinners politiske historie, kvinners yrkesarbeid og så videre og så videre. Alt var potensielt forskningsarbeid, sier Blom, som også har et vidt tematisk spenn på sine egne prosjekter.

– Det ene har brakt det andre med seg. Jeg oppdaget betydningen av tuberkulosen da jeg studerte Norske Kvinners Sanitetsforenings rolle i unionsoppløsningen. Da jeg leste om de såkalte tyskertøsene, fikk jeg øye på hvordan smittebegrensningspolitikken har gjort forskjell på kvinner og menn. Temaene har nærmest funnet meg mer enn jeg har funnet dem.

– *Hva synes du selv er ditt viktigste bidrag?*

– Det overordnede: Å peke på betydningen av kjønn. Det har åpnet historiefaget for nye og spennende innfallsvinkler og gjort faget bedre, sier Blom bestemt. Og hun fastholder at hun ikke opplevde at dette rent revolusjonære prosjektet ble motarbeidet.

– Husk at historiefaget var gjennom en omfattende endring. Det var ikke bare kvinnehistorikerne som protesterte på den tradisjonelle politiske historiens hegemoni. Omtrent på samme tid dukket det opp historisk demografi, hverdagslivshistorie og arbeidslivshistorie for å nevne noe. Egentlig passet vi ganske godt inn i tidsånden.

Kvinner selv...

Sju bidrag til
norsk kvinnehistorie

- redigert av Ida Blom
og Gro Hagemann

afag

Faksimile av den banebrytende boka Kvinner selv: sju bidrag til norsk kvinnehistorie fra 1977, som Ida Blom redigerte sammen med Gro Hagemann

Imperialistiske kvinner

– Samtidig var det vel noen som syntes vi kvinnehistorikerne var vel imperialistiske. Vi spurte alltid: Hva betydde dette for kvinner. For de som ikke var interessert, var nok dette litt plagsomt, humrer Blom.

For så lenge kvinnehistorikerne nøyer seg med å holde på med sitt, («veving og grøtkoking og slikt», som en kollega uttrykte det) føler ingen seg truet. Det er først når de lanserer kjønn som analysekategorier i all historisk forskning at motstanden gir seg til kjenne.

– Det var noen harde diskusjoner der. Men det var verdt det. Nå er det få som trekker i tvil relevansen av kjønn i historien.

Blom henter inspirasjon til å ta kampene og videreutvikle teoriene fra sitt utstrakte internasjonale samarbeid.

– Særlig den amerikanske historikeren Joan Scott betydde mye for meg i begynnelsen. Hun har vært opptatt av kjønn som en helt sentral analysekategori i sosiale relasjoner og som en indikator på maktrelasjoner. Senere har det jo vært mange steder å hente inspirasjon, både i Europa og kanskje ikke minst gjennom samarbeid med historikere fra andre verdensdeler, erklærer Blom. Og innrømmer at også hun kan bli utålmodig og oppgitt iblant, når hun synes kjønnsperspektivet forsømmes.

– Nå holder jeg på å lese Norsk innvandringshistorie. Det er et fascinerende verk, men jeg blir sittende og lure på om det virkelig ikke er noen forskjell på kvinner og menn hos samene og kvenene, sier hun retorisk.

– Når det gjelder forholdet mellom etnisitet og nasjonalitet og kjønn er det mye ugjort, slår Blom fast.

Klar for nye utfordringer

Blom er kjent for å ha et åpent sinn for nye perspektiver og teoretiske retninger. Akkurat nå er hun særlig opptatt av maskulinitetsforskning. Da hun sammen med flere kolleger ga ut *Med kjønnsperspektiv på norsk historie* for et par år siden, beskyldte maskulinitetsforsker Jørgen Lorentzen historikerne for å skrive «kjønnsperspektiv» når de mente «kvinneperspektiv».

– Den kritikken var berettiget. Vi har i altfor liten grad spurt oss hva det har betydd å være mann opp igjennom historien. Hva slags forestillinger om maskulinitet finner vi i sagaene, for eksempel.

Og hvordan har kjønnsrelasjoner variert med sosiale klasser. Middelklasseidealet med svakelige og føyelige kvinner har kanskje dominert de historiske kildene, men ingenting tyder på at bonde- og fiskerkvinnene har vært puslete. Hvordan har det vært å leve som mann sammen med slike kvinner? Dette må vi finne ut av!

Slutter mens leken er god

Professor emerita Ida Blom har ingen planer om å legge opp med det første. Programmet er tett foreløpig, med forskning, konferanser og foredrag. Snart håper hun å få tatt seg tid til å skrive bok om kjønns sykdommer i et velferdsstatsperspektiv.

– Tenk å ha et arbeidsfelt man liker så godt! Mannen min er like opptatt av sitt arbeid, så vi trives på hvert vårt felt. Og jeg føler meg utrolig privilegert som får pusle med mitt i disse tider, når jeg ser hvor forferdelig strevsomt kollegene mine har fått det etter kvalitetsreformen. Jeg er tilfreds med å ha sluppet forandringen, sier Blom, som allerede har sørget for at hun vil gi seg mens leken er god.

– Jeg har gode venner som har lovt å si fra hvis jeg begynner å rote så mye at det er på tide å gi seg. Stikkordet er pseudonym for en bekjent av oss som fortsatte sin foredragsvirksomhet lenge etter at han burde ha sluttet. Så når noen sier «Gabrielsen», vet jeg jeg hva jeg har å gjøre, sier Blom og ler godt.

Artikkelen ble opprinnelig publisert i Kildens nyhetsmagasin 3. juli 2007, og ble redigert av Kilden i 2023.

Se også

- [Gro Hagemann: Med blikk for kvinner](#)

KVINNEHISTORIKERE

Det ble ikke vist noen globale meldinger eller andre viktige meldinger da dette dokumentet ble skrevet ut.